

ארגון יד לבנים
סניף ירושלים

עיריית
ירושלים

סגן יורם אלישיב ז"ל

בן חמדה ויעקב
נולד בקיבוץ בית אורן
בתאריך ו' בטבת תש"ג, 14/12/1942
התגורר בקיבוץ בית אורן
התגייס באוגוסט 1961
שרת בחטיבת הצנחנים
נפל במלחמת ששת הימים, בירושלים
בתאריך כ"ז באייר תשכ"ז, 6/6/1967
נקבר בהר הרצל

אזור: ד חלקה: 3 שורה: 3 קבר: 2
הותיר אחריו אישה וילד

בן 24 בנפלו

בעל עיטור המופת

קורות חיים

בן יעקב וחמדה. מראשוני קיבוץ בין אורן. נולד ביום ו' בטבת תש"ג (14.12.1942) בקיבוץ. שם גודל והתחנך בבית הספר היסודי והתיכון עד שסיים את לימודיו. עוד בימי לימודיו היסודיים היה ילד צנוע ורגיש אך רגישותו היתירה נתבלטה בעיקר בשעה שגילה פגיעה בלתי צודקת באחד מילדי הכיתה או בראותו שחבריו רבים על דבר של מה בכך. עבד כחקלאי בענף הבננות ובשעת הפנאי היה מאזין למוסיקה (קלסית בעיקר) וניגן בחליל. גם בעבודה, בלימודים, היה חרוץ ושקדן, ועתיר רגשות חיים לצמח ולחי. היה אוהב לסייר בכרמל וחלק מן המימצאים שלו בשעת טיוליו מרוכזים בחדרו. נפש אמן היתה לו ולמרות עומס לימודים ועבודה לא הניח ידו מן הנגינה. אף בציור עסק. פניו האירו תמיד בבת שחוק מלבבת והוא היה מקבל פני כל מבוגר ממנו בברכה ובכבוד. אדיב היה ומוכן לתת עזרתו לאחרים. אהבה גדולה הראה לתנועה הקיבוצית ולנוער הגדל בה. הוא ראה אותו כנוער הטוב ביותר שבמדינה והיה נוהג לאמר שיש להפנות אותו להדרכה בערים אחרות - ואמנם לפני צאתו לצבא התנדב להדרכה בעצמו ויצא להדריך נוער ירושלמי; את עבודת ההדרכה

ארגון יד לבנים
סניף ירושלים

עיריית
ירושלים

עשה ב"מחנות העולים" בירושלים. באוגוסט 1961 גויס לצה"ל והתנדב לצנחנים. עבר קורס מ"כ וקורס קצינים והגיע לדרגת סגן. זמן מה הדריך בבית הספר לקצינים והמשיך לשרת כקצין בצנחנים עד לשחרורו. בשובו מן הצבא חזר לעבודה במשק ומצא שפה משותפת עם כל אדם. רצונו האישי הזדהה עם הבית הקיבוצי וכל מה שיצא משם היה צו עליון לגביו. הוא קיבל את ההדרכה בנוער אף על פי שידע שישאר חלל גדול בענף הבנות אשר בו עבד. לפני מלחמת ששת הימים השתתף בסמינר המרכזי של הקיבוץ המאוחד באפעל, מתוך מגמה שבסיימו את הסמינר ידריך גרעין השלמה של "הנוער העובד" בבית אורן. בפרוץ מלחמת ששת הימים קיבל צו קריאה ובקרב שנערך בגבעת התחמושת בירושלים ביום כ"ז באייר תשכ"ז (6.6.1967), הוא היום השני לקרבות, נפל יורם. הניח אשה וילד. הובא למנוחת עולמים בבית הקברות הצבאי שעל הר הרצל בירושלים. לאחר נפלו צוין יורם לשבח על ידי מפקד החטיבה על גילוי אומץ לב ודביקות במטרה בקרב על שחרור ירושלים. חוברת לזכרו הוצאה לאור על ידי קיבוץ בית אורן. בחוברת אשר נפלו במלחמה" של הקיבוץ המאוחד הועלה זכרו. ב"גילוי אש", כרך ד' ילקוט העזבונו של הבנים שנפלו במערכות ישראל, הובא מעזבונו. ב"מאירות גברו" של מפקדת הצנחנים ניתנה ביוגרפיה שלו ותיאור הקרב האחרון.

בֶּן-הַמֶּשֶׁק – בְּשִׁלְיָחוֹת

עם חולצת תנועה מיד צועקים אחרי קריאות בוז בקצב חוזר, או שעולות לפני בעיית של ארגון חניכים, שלא הייתי רגיל להן בבית, ובעיית ההדרכה עצמה. אסור, למשל, לדרוש מחניך משהו, אפילו שיהיה שקט, כי מיד הוא מודיע כי הוא עוזב את התנועה.

עניין ההדרכה חשוב לתנועה, אך לא פחות חשוב העניין למדריך עצמו. העיניים נפקחות לראות את בעיית הנוער בעיר ואת מכלול הבעיות לא רק של הנוער: את הספרות, הצביעות, העוני ואת ניצולה של כל פרוטה שאפשר לסחוט מאדם, ניצולם של פועלים ועוד דברים שונים המעוררים ומתסיסים כל חלק שיכול להתעורר ולתסוס בתוך הנפש נגד תופעות אלו, והנוסכים בטחון בדרך בה אנו הולכים. במצב זה נראה הקיבוץ בכל גדלותו ובכל יופייה המפעל ושמתח החיים שבו (נשכח לרגע את החסרונות הקטנים שקיימים ואשר ייעלמו במשך הזמן). אין בעיר דבר הנקרא "שמחת החיים והיצירה". בכל אופן, לא במקרים בהם אני נפגשתי. המציאות השחורה וצרכי החיים מכסים על הכל. גם הילד בעיר בקושי יכול לשחק ולשמוח (לידנו ישנה מכולת בה מעביר האב את שני בניו הקטנים).

את שמחת החיים לילדים אלה נותנת התנועה במקרים המעטים (האפסיים) בהם הם מגיעים אליהן מתוך כל מיני סיבות של התנכרות, דעת-קהל ומדיניות, אין הילדים מגיעים לתנועה. לכן יש לתנועה חשיבות גם מן הצד השלישי — הצד של הילדים והנערים עצמם. אביא דוגמא אחת מירושלים, בה הוצא נער אחד לחודש מהתנועה. הוא חדל לשחק, הוא התהלך כמו צל, כי לאחר שהוא טעם את טעם החיים היפים של התנועה וטעמם של הרעיונות הנעלים של הקיבוץ פסקו החיים בשבילו מלהיות חיים בלעדית.

ולסיכום: אם אנו מסתכלים בכל אלה, הרי שכל הקשיים שישנם (וישנם הרבה, ובעיקר בירושלים) — לא ירפו את ידינו ונתגבר על כל המשברים הן התנועתיים והן הנפשיים, שהם הקשים ביותר. ואם במקרים מסויימים אתה מנסה להיסוג — הרי שבהסתכלות קצת מרחיקה יותר אתה מבין את טעותך.

דצמבר 1960.

נראה לי, שאין יודעים במשק די הצורך על תנועות הנוער שלנו בעיר, שהן: "הנוער העובד" ו"המחנות העולים". גם אני, לפני שיצאתי להדרכה, לא ידעתי עליהן הרבה, וזה חסרון גדול הפוגע בתנועות — כלומר: בנו.

התנועות מהוות עתודה, אם כי לא גדולה ביותר, בשביל הקיבוץ. יחד עם זה יש להן ערך כשלעצמן בהביאן נערים, אשר דרכם החלה להידרדר ומעלה אותם על הדרך הישר. גם אם לא כל הנערים מגיעים להגשמה, הרי חלק מהערכים אשר עליהם מתחנכים בתנועה, ילווים בדרכם בעיר. לכן חשובה ידיעה — ולא רק ידיעה, אלא גם עזרה רוחנית ורעיונית, שתביא להתנדבות, מקרב בוגרי החטיבה, לעזרת התנועות, כדי שלא יישנו מקרים של חיוב, ולא תמיד את האדם הנכון; וכן שלא יופיעו מתנדבים אשר מטרותיהם שונות וכן אישיות, ולא תמיד תנועתיות ביותר — דבר המביא במקרים מסויימים כלייה על עבודת-מדריכים במשך שנים רבות. דברים כאלה כבר קרו.

התנועה כיום כבר מבוגרת למדי מבחינת שנות-קיומה. היא בת שלושים וארבע והקימה או השלימה עשרים ושנים קיבוצים, ומשהו שניתן לראות מזה על אופי התנועה הוא, שתמיד הולכים בוגריה למקומות הקשים — הן בתחילתה, כאשר הוקמו בית-השיטה ומעוז-חיים, והן כיום, כאשר הגרעינים באים לעזרת הקיבוצים "הצעירים".

התנועה מוציאה מדי שנה בשנה 120—160 בוגרים, היוצרים שני גרעינים, המשותפים בדרך כלל עם "הנוער העובד". עוד דבר צריך לזכור והוא, ש"המחנות העולים" אינה תנועה שהוקמה על-ידי הקיבוץ המאוחד, אלא הצטרפה והגדירה עצמה אליו זמן מה לאחר הקמתה, באופן עצמאי, בלי תלות כלשהי במפלגה או בזרם פוליטי.

התנועה מוחזקת על-ידי מגוייסים מן הקיבוץ, ולכן הדגשתי בהתחלה את הצורך בליווי מתמיד של הקיבוץ לתנועה בכל דרכיה ואת חשיבות ההתנדבות. המגוייס עומד בפני קשיים ובעיות שהוא אינו רגיל להן, הן מבחינת הדרכה והן מבחינת החיים בעיר. לגבי, בכל אופן, כל תופעה שנפגשתי עמה, היוותה קושי חדש להסתגלותי לחיי העיר והתנועה. כשאני עובר ברחוב

יִוָרָם אֶלְיָשִׁיב

א

25.4.1961

נדמה לי שהיום התחלתי להבין דבר, שעד כה לא הצלחתי בשום אופן לתפוס. תמיד הייתי שואל את עצמי: איך יכולים אנשים לחיות בעיר, בלי חיי חברה שלנו, בלי היחסים האנושיים המבוססים על רעיונות משותפים ביחס לתפקיד האדם בחיים העולמיים, חיים בלי שמחת העבודה והיצירה, תוך התעלמות גמורה מהטבע וכל היפה שבו?

אמנם גם היום לא מצאתי את התשובה לכך, אך התחלתי לתפוס את הנורא שבדבר, שאנשים חיים בלי ידיעה שקיימים חיים פשוטים ויפים. כל דבר אצלם נהפך לצורה של כסף ורצון להרוויח. אומללים כל אותם האנשים, למרות שרוב האנושות חיה בצורה זו.

הבחנתי את זה בסוף פעולה היום, כשראיתי על איזה בסיס מבוססים היחסים של החניכים בינם לבין עצמם. וזה רק נותן בי את ההרגשה, שעם כל העבודה שאני מנסה להשקיע, יש עוד הרבה דברים יסודיים שאותם נחזיר רק על-ידי עבודה יסודית, תוך הימנעות מקפיצות גדולות.

ג

21.8.1961

...בבסיס עבר יום שלם על בחינות פסיכוטכניות. כתבנו חיבורים, „קשקשנו“, התבלבלנו וקיבלנו — כאב ראש. בערב התחיל השעשע. מסתבר שזה הדבר הגרוע ביותר. יושבים בשק"ם; לאחר יום של בלבול-מוח אי-אפשר לקרוא או לשחק, כמו בסרטים: יושבים ומפטפטים, שותים תסס ו... מתנוונים. החבר'ה קוראים רומנים ועירי. נמאס לי הכל. אפילו להזיז את עצמי אין חשק. נקווה שנגמור סוף ונעוף מפה ונתחיל כבר לעשות משהו.

עכשיו ערב. המחלקה שלי „עושה שמח“ — נוסח תל-אביב היות ואני הקיבוצ'ניק היחיד שם, לא מצאתי את מקומי ביניהם וברחתי לשק"ם.

זאת היא גם כן אחת הסיבות שאין לי רצון ללכת לטיס. התיי כזה, במשך חמש שנים, אינו עתיד; נוסף לסיבה העיקרית שהיא ניתוק מהמשק לחמש שנים. לו היו נותנים לי רק שנתיים וחצי, היה טוב; אך מה אפשר לעשות? בצנחנים יהיה אחרת. שם בכל זאת ההווי הקובע הוא ההווי הקיבוצי.

ד

11.11.1961

אני כותב עכשיו על ארגון של פצצות רנ"ט (רובה רימון ננד טנקים). יש לי פצצות כאלה שאני יורה אותם בשעת-הצורך. התסקיד אינו קשה באופן מיוחד, אלא שבשעת-מסע הן מונחות על גבי טנף לכל הציוד. המשקל אינו מפחיד אותי, כי כאשר אני פוגע במטרה יש לי הרגשה של סיפוק רב.

בשעת העברת המאהל תפס אותנו גשם — והיה שמח! כשבן התגברנו על הכל. האהלים הוקמו והכל בסדר. רק בלילה קשה קצת לישון, כשכל הציוד נמצא בתוך האהל הקטן.

הלילה שמרתי שעתיים. שעה אחת — תורנות מחלקתית והסניפה — עונש. הפלוגה שלנו נחשבת כבר ל„וותיקה“, כי הגיע עכשיו מחזור חדש של מגוייסים. המג"ד שביקר אותנו ראה תרגיל שלט, והיה מרוצה (במיוחד מהמחלקה שלי) וציין שאנו כבר חיילים. זו כמובן העלה את המורל. המ"מ שלנו נחשב לאחד הקצינים הטובים בגדוד; אנו ממש מוכנים לרוץ אחריו באש ובמים, כי הוא אדם שיודע מה שלפניו ויודע להתנהג אתנו.

ה

5.1.1962

באימונים הגענו לדרגה גבוהה. האימון האחרון היה בנסים כמובן שדבר זה לא הפריע במהלך התרגיל ובתכנית. „היחידים“ שסבלו ממנו היינו אנחנו — החיילים הפשוטים. בלילה לא ישנת ובאמצע התרגיל הצטרכנו לחכות כשעה, כי ירד גשם דק ומעצבן

ב

27.4.1961

...מבחינה חינוכית חשוב היה מאד שאשאר עם „חרוב“. עצם הימצאותם לבד, במבצע כזה של עזרה ליישוב צעיר, בריחוק מהבית, מהווה מצב שבו האפשרויות החינוכיות רבות: ללכד אותם, לעורר אותם למבצעים שונים, לטייל אחרי העבודה ולהוציא אותם מהבטלנות שלאחר העבודה, לפקוח את עיניהם למבנה המשק על המצב הכלכלי והחברתי וכו'.

הרבה זמן כבר לא פעלתי בצורה רצינית עם „חרוב“, כי פעולה רצינית זה לא רק פעולה בערב, אלא הימצאות יחד אתם ויש לזה ערך גדול מכל פעולה. המצב של „חרוב“, כמו של כל החטיבה כעת, אינו מעורר התפעלות, וייתכן שכאן היתה לי האפשרות להוציא אותם מהשפעת החטיבה במשק, שהיא אינה מכוונת אותם לפעילות ועירנות.

חזרתי מנוה-יאור בהרגשה טובה. עבדתי שם וטיילתי אתם. כהתפרקות קטנה מהעבודה בתגועה היה זה מצויין.

כעת אני שוב בתוך העבודה. אתמול נסענו לכנס הנוער והנח"ל ברמת-גן. אחר-כך נכנסנו לתערוכת הקיבוץ. המוני-נוער היו והדבר עשה רושם עז.

ואני שוב בירושלים. כל העבודה מוטלת עלי. המדריך השני אינו מרגיש עצמו בטוב ועבודה רבה לפני. בזמן האחרון איני משתלט על כל העניינים, כי הם כל כך רבים, אך אין דבר, יהיה בסדר.

24.3.1962

על המבצע אתם בוודאי יודעים מהעתונות. על כל פנים, ההתגרירות האחרונות בגבול הסורי מדאיגות מאד ומהוות נושא נרחב למחשבה. דבר אחד שכל אחד חייב לחשוב עליו הוא שוב עניין האנשים שנשארו בידי האויב. אותי ועוז הדבר כשמעתי עליו. זוכרני את המסעות עם האלונקות והפצועים וכל החינוך שקיבלנו על אי-השארית אדם בשטח וכו'. כאן נשארו שניים בידי האויב. יותר מזועזעת המחשבה שייתכן והם מצאו אותו פצוע בשדה והרגו אותו (זה שאת גוויתו החזירו); השני בכלל לא ידוע מה אתו.

המצב הבלתי-ינעים של ההתחלה — עבר. אבל יחד עם זה אני חושב שיהיה לי קשה במשך כל הקורס להסתגל למשמעת והסדר, שכל כך מקפידים עליהם פה. מבחינה מעשית זה לא כל כך קשה להיות דייקן ומסודר, אבל כאשר מבחינה רעיונית אין אני מסכים, זה יותר קשה, כי אני חושב שיותר רצוי לשמור בארץ על אופי חפשי וחברי בין מפקדים ופיקודים, ורצוי גם שרוח הפלמ"ח תחדור קצת לשורות צה"ל, על-ידי שהמפקד יתייחס באמון לחייליו ויחנך אותם שיבצעו את המוטל עליהם מתוך הכרה, ולא מתוך זה שלוחצים עליהם. גם בקרב יהיו יותר טובים.

יתרוננו חייב להיות ברוח של החיילים. ככל שנרחק מהמשטר הבריטי ונחנך את החיילים יותר נצליח יותר.

אך בינתיים לא אני קובע כאן. וחובתי לציית, גם אם זה קשה. סבורני שכשאני אהיה מפקד, אצלי זה יהיה אחרת. — — —

27.10.1962

המצב בקורס מתחיל להיות בסדר, חוץ מנקודה אחת והיא -- בעיית המשמעת והיחס בין המפקדים. לא שהמשמעת קשה, או שקשה לבצע את אשר דורשים מאתנו. אבל כאשר אני אצטרך לדרוש מחיילים דומים, אני אעשה את זה בצורה אחרת: אטפח בהם יותר את ההכרה ופחות אנגן על "השכר והעונש". אפתח בהם אמון אלי ואמון ביניהם, ולא אצטרך לעשות להם עשרות מיסדרים ביום כדי לוודא שכל דבר בסדר.

מכאן אין לקבל תמונה שהכל כאן שחור; גם זה לא נכון. התנאים טובים; יש שעות לאימונים ולשינה וזה בהחלט מתקבל על הדעת, אלא שנקודות קטנות צורמות יותר מדי.

— — —
אתמול תרמתי דם. נקווה שלא אודקק לו אף פעם.

15.11.1962

יש אומרים שלהיות פסיבי זה הדבר הפשוט ביותר. מסתבר שזה לא כך. דברים עקרוניים שמתבצעים, וכולך מתנגד להם, לא תמיד יכולים להתבצע בצורה הטובה, וזה נוגד את עקרונות הצבא. היה לי ראיון עם המפקד שלי. הוא בחר מבוגר ורציני והתפתח וויכוח. כמובן שלא הגענו לידי שכנוע. נקודות-המוצא שלנו לגבי דברים שונים הן שונות. הוא טוען שחייל צריך ללמוד בדרך של

אך אני הייתי כל כך אדיש עד שהצלחתי — להרדם. הגשם ירד... נרטבתי... הנשק נרטב והכל היה רטוב... גם ההתקפה היתה רטובה, אך זה לא הפריע. "טבילת-האש" שלי עם הבזוקה היתה בסדר. הפגיעות היו בסדר.

הגשם ליווה אותנו במשך כמה ימים ונוכחתי לדעת שזה לגמרי לא נעים להיות באוהל-סיירים קטן ו... קצת חדיר למים. כל תנועה באוהל גורמת להירטבות, בפרט שגם החבר השני באוהל זו. הכל צפוף ורטוב ואין ברירה אלא לשכב בין השמיכות הרטובות ולנסות להירדם.

הגוף עכשיו שונה; איזור יותר מעניין. אחד המקומות האהובים עלי, בפרט כשהסביבה מזכירה מאד את הכרמל, עם האלונים והסירה הקוצנית.

מסתבר שהמרחק מהבית עשה אותי רגיש לדברים האלה.

היום קרה דבר שהרגיזני מאד. נסענו בשטח והנהג קיצר את הדרך ועבר בתוך שדה של ערבי. לא רק שעל החבר'ה זה לא עשה רושם, אלא הם היו מבסוטים שהנהג קיצר יותר והגדיל את השטח הדרך. אצל יהודים הוא לא היה עושה דבר כזה, אך היות וזה ערבי — הכל מותר. עד שהערבי עם מחרשת-העץ שלו יחרוש שוב, כל השדה ינבוט. ואחרי הכל כשמתווכחים על הממשל הצבאי, הם אומרים שזה לבטחון-המדינה, כשם שצבא הדורך על שדה של ערבי עושה זאת לבטחון-המדינה!

27.1.1962

דומני כי היום ט"ו בשבט. כבר "עשיתי" בדמינוני את החג במשק, ואני מרגיש שזה מאד חסר לי. אני נמצא כאילו בעולם אחר; אין פה השפעות של תאריכים ומאורעות. בקושי אני מצליח לקרוא על הנעשה בארץ ויש הרבה דברים מעניינים כמו שביתת המהנדסים, ההצעה לביטול הממשל הצבאי, שבמצב רגיל היו תופסים חלק גדול במחשבה, ופה הם מציאותיים רק ברגע שקוראים על זה, ומיד אחר-כך הנפכים הדברים למושגים מופשטים ובלתי מציאותיים. היחסים בינינו ובין הסגל השתנו במשך השבועיים האחרונים. יחסים טובים ופחות ענשים. כנראה שההתחלה הקשה היתה לשבור את חלושי-האופי. ובאמת כמה נשברו.

מאתמול נהפכתי לאחד החשובים במחלקה. קיבלתי כלי-משחית הנקרא "בזוקה". מהיום אני תמיד ליד המ"מ. אין אני יודע למה הוא נחר דווקא בי; ישנם עוד רבים עם כושר כשלי, ואפילו יותר. אני רק מקווה להיות בסדר כדי שהוא לא יצטרך להחליף אותי.

14.2.1962

כל "המבצעים המהוללים" התבצעו בשלום. לא היתה רוח שהפריעה והכל בסדר. דבר אחד שנוסף לי בשטח ההרגשה האישית: נתבגרתי. אני מרגיש את עצמי יותר בטוח ויותר גברי, אם אפשר להתבטא כך. אחרי חדשים שלא צנחתי, חשבתי שיהיה מפתיד מאד לצנוח שוב. אבל התברר שזה היה קל. כאילו נקשרו יחסים ביני ובין המצנח. הרגשה טובה, ואני בטוח שמעכשיו כל צניחה תהיה טובה מהקודמת.

יא*

15.2.1964

מזג-האוויר יפה מאד, וכל הזמן מתרוצץ לי הכרמל בראש ואני חושב על הטיול שיכולנו לעשות... במקום טיול לקחתי את החברה לתצפית. ראינו את השטחים; הכל צהוב; פה ושם כתמים ירוקים - שרידים שהשאר הגשם האחרון. ישנם עכשיו הרבה צמחים שפורחים במהירות, כדי שיספיקו להפרות עצמם לפני שיתייבשו.

אני הולך בגבעות הצחיחות האלה, כאשר לבי והרהורי רחוקים... רחוקים...

אחרי תקופה כזו של אימונים, הגעתי עכשיו למצב, שאני בוטח בחיילי, סומך עליהם ומאמין בהם, שלא ינסו לעשות מאחורי-הגב כל מיני דברים בלתי-רצויים.

תרגילים וחזרות על כל טעות. אני חושב שהסבר הוא הדבר הראשון שחייבים לתת לחייל, כדי שידע מה הדרישות ומה רוצים ממנו. גם לגבי ענשים ואמון התווכחנו, אבל, בינתיים, הוא המפקד...

המפקד שבע רצון מהתוצאות שלי באימונים ואמר שאין לי מה לחשוש. היום עברנו את „אות-הקלע“. ההרגשה עכשיו בסדר; אין הבלבול וחוסר הידיעה של ההתחלה, אבל יחד עם זה צריך להתאמץ, כי העיקר עוד לפנינו.

— — —

אגב, הוויכוחים הפוליטיים כאן חריפים ביותר, במיוחד לאחר ההצבעה בעניין הממשל הצבאי. צריך כאן להילחם בדעות של המאה התשע-עשרה לגבי הפלייה גזעית. אבל המפלגה שלנו לא תמיד מעמידה את „החברים הקטנים“ במצב נעים (מבחינת ערכים וביצועם —).